

UNIwersytet WarMińsko-Mazurski w Olsztynie

Wydział Nauk Ekonomicznych

Studia Podyplomowe

Mechanizmy Funkcjonowania Strefy Euro

Projekt realizowany z Narodowym Bankiem Polskim

w ramach programu edukacji ekonomicznej

VII edycja 2015/2016

Monika Elwira Kliniewska

**Rola Europejskiego Funduszu Społecznego
w polityce zatrudnienia w Polsce w latach 2007-2013**

Praca końcowa wykonana
pod kierunkiem
dr. Tomasza Wierzejskiego

Olsztyn 2016

Spis treści.....	2
Streszczenie.....	3
Wstęp.....	4
1. Charakterystyka rynku pracy w Polsce.....	6
1.1. Rynek pracy i aktywność zawodowa.....	6
1.2. Rola funduszy unijnych we wspieraniu aktywności zawodowej.....	10
2. Europejski Fundusz Społeczny jako główny instrument wspierający działania podejmowane w ramach Europejskiej Strategii Zatrudnienia.....	13
2.1. EFS – geneza, zakres działania.....	13
2.2. Ocena wpływu działań EFS na rynek pracy w Polsce.....	18
Podsumowanie i wnioski.....	22
Bibliografia.....	23
Spis tabel.....	25
Spis rysunków.....	25

Streszczenie

Uczestnictwo w Unii Europejskiej dało Polsce szansę na pozyskanie i korzystanie ze środków funduszy strukturalnych, w tym również środków unijnych przeznaczonych na aktywizację zatrudnienia.

Celem pracy była próba odpowiedzi na pytanie, jaką rolę odegrały środki z Europejskiego Funduszu Społecznego na zmiany w polityce zatrudnienia w Polsce w latach 2007 – 2013. W części teoretycznej podjęto próbę usystematyzowania wiedzy na temat rynku pracy, aktywizacji zatrudnienia oraz informacji na temat funduszy unijnych. W części badawczej wykorzystano metodę analizy statystycznej danych wtórnych.

W świetle przyjętego celu badań sformułowano następującą hipotezę pracy: środki pozyskane z Europejskiego Funduszu Społecznego miały wpływ na wzrost zatrudnienia w Polsce w latach 2007 – 2013.

Wyniki badań opartych na danych wtórnych zgromadzono, przeanalizowano i przedstawiono w formie tabelarycznej, graficznej i opisowej. Wnioski wyciągnięte z badań mogą być cenną wskazówką dla przedsiębiorców, przyszłych przedsiębiorców i beneficjentów korzystających z programów unijnych na wzrost poziomu zatrudnienia.

Przystępując do badań empirycznych zapoznano się z literaturą przedmiotu. Praca powstała przy wykorzystaniu polskich pozycji literaturowych (literatury popularno – naukowej, publikacji, sprawozdań), analizy badań ukazanych w literaturze oraz informacji zebranych przez Internet. Wśród źródeł znalazły się prace specjalistów z takich dziedzin jak rynek pracy, bezrobocie, fundusze unijne.

Wstęp

Wspieranie aktywności zawodowej odgrywa istotne znaczenie w dobie obecnej sytuacji panującej na rynku pracy. Niniejsza praca stanowi próbę uporządkowania zagadnień dotyczących aktywizacji zatrudnienia, jej wspierania oraz informacji o funduszach unijnych, a także ich powiązania ze sobą.

Główną inspiracją do podjęcia badań, których celem jest analiza roli środków z funduszy unijnych, na zmiany w polityce zatrudnienia w Polsce, jest aktualność problemu bezrobocia. Postawiono hipotezę, która brzmi: środki pozyskane z funduszy unijnych wpływają na wzrost aktywności zatrudnienia w Polsce w latach 2007 – 2013.

Przemiany zachodzące w ciągu ostatnich lat w polskiej gospodarce związane z wejściem Polski do Unii Europejskiej były i są niewątpliwie w oczach wielu Polaków szansą na zmiany prowadzące do poprawy sytuacji gospodarczej w naszym kraju. Od kilkunastu lat Polacy mają szansę korzystania ze środków funduszy unijnych, przeznaczając je na aktywizację zatrudnienia, promowanie przedsiębiorczości, modernizację infrastruktury itp. Wspieranie aktywności zawodowej w ostatnich latach ma istotne znaczenie, zarówno dla pracodawców, jak i pracobiorców. Z doświadczeń wielu krajów wiadomo, że są to działania niezwykle pracochłonne, jednakże opłacalne z punktu widzenia społecznego i ekonomicznego.

Aktywizacja zatrudnienia i zapobieganie bezrobociu przyjmuje wiele form. Duża rola przypada zreformowanemu systemowi edukacyjnemu, a szczególnie szkolnictwu zawodowemu i kształceniu ustawicznemu. Narzędziami, które w znacznym stopniu mogą wpłynąć na aktywizację zatrudnienia są przede wszystkim: pośrednictwo pracy i poradnictwo zawodowe, szkolenia, przekwalifikowania, pożyczki na uruchomienie własnej działalności gospodarczej, pożyczki na tworzenie nowych miejsc pracy, dotacje na tworzenie miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych, prace interwencyjne.

Polska będąc w Unii Europejskiej ma możliwość skorzystania ze środków przeznaczonych na aktywizację zatrudnienia. Europejski Fundusz Społeczny (EFS) to główny instrument wspierający działania podejmowane w ramach Europejskiej Strategii Zatrudnienia. Podstawowym celem Europejskiego Funduszu Społecznego jest wspieranie działań zmierzających do zwalczania bezrobocia oraz wspomaganie rozwoju zasobów ludzkich i społecznej integracji rynku pracy. Środki finansowe EFS sprzyjają wzrostowi poziomowi zatrudnienia, równości kobiet i mężczyzn, trwałemu rozwojowi oraz spójności społecznej i gospodarczej. Beneficjentami działań finansowanych przez EFS są przede

wszystkim osoby bezrobotne, młodzież a także osoby zagrożone wykluczeniem społecznym.

W pracy w części teoretycznej dokonano charakterystyki rynku pracy w Polsce oraz przedstawiono jaką rolę odgrywają fundusze unijne we wspieraniu aktywności zawodowej. W drugiej części pracy scharakteryzowano Europejski Fundusz Społeczny oraz dokonano oceny wpływu działań EFS na rynek pracy w Polsce.

1. Charakterystyka rynku pracy w Polsce

1.1. Rynek pracy i aktywność zawodowa

Rynek pracy to bardzo ważny, a zarazem specyficzny rynek prawidłowo funkcjonującej współczesnej gospodarki. Przedmiotem obrotu na nim jest czynnik wytwórczy – praca. Jak pisze Głąbicka (2005, s. 73) rynek pracy obejmuje całokształt zagadnień związanych z kształtowaniem podaży pracy i popytu na pracę. Na rynku pracy mają miejsce transakcje kupna pracy, czyli angażowania pracowników oraz transakcje sprzedaży pracy. Popyt reprezentowany jest przez pracodawców oferujących miejsca pracy, a podaż reprezentowana jest przez poszukujących pracy. Rynek pracy w ostatnich latach stał się bardzo wymagający. Preferuje ludzi młodych i wykształconych, otwartych na zmiany kwalifikacji, a nawet miejsce zamieszkania.

Jednym z najistotniejszych czynników wpływających na sytuację na rynku pracy, a w szczególności na bezrobocie jest elastyczność rynku pracy oraz związany z nią stopień jego regulacji. Czynnik ten jest podkreślany w teoriach ekonomicznych utrzymanych w duchu szeroko rozumianego kierunku neoklasycznego, który akcentuje zasadniczą rolę swobodnych mechanizmów rynkowych w kształtowaniu pożądanego stanu równowagi w gospodarce, w tym również na rynku pracy. Większa elastyczność rynku i niższy stopień jego regulacji są według tego kierunku ważnymi czynnikami zwiększającymi zakres działania mechanizmów rynkowych (KWIATKOWSKI 2006, s. 284).

W ciągu ostatnich lat można zaobserwować ciągle zmiany na polskim rynku pracy. Członkostwo Polski w Unii Europejskiej wzbudziło wiele nadziei wśród młodego pokolenia Polaków przede wszystkim w kontekście poprawy sytuacji na lokalnym rynku pracy i możliwości podjęcia pracy w wybranym regionie Unii Europejskiej. Wielu młodych i wykształconych ludzi zaryzykowało i wyjechało za granicę, aby poprzez znalezioną pracę poprawić standard swojego życia. Polski rynek pracy był, jest i będzie sukcesywnie włączany w europejski system podziału pracy przez otwieranie możliwości zatrudnienia polskich obywateli w innych krajach członkowskich UE, zagwarantowanie równego statusu prawnego – zawodowego polskich pracowników w tych krajach, zagwarantowanie świadczeń pracowniczych wynikających z nawiązania i trwania stosunku pracy, świadczeń z ubezpieczenia społecznego oraz ochrony prawnej.

Większość ludzi podejmuje pracę, ponieważ chce uzyskać dochody, za które może nabyć dobra i usługi konsumpcyjne. Praca odgrywa ważną rolę w życiu człowieka. Każdy wykonujący pracę przejawia aktywność przynoszącą różne korzyści jemu samemu oraz

społeczeństwu (MIERZEJEWSKA-MAJCHEREK 2005, s. 238). Rynek pracy ma szczególne znaczenie, gdyż decyduje o tak ważnych kategoriach ekonomicznych jak wielkość zatrudnienia, rozmiary bezrobocia lub płaca.

Z rynkiem pracy związane są pojęcia: zasoby siły roboczej (zasoby pracy), ludność aktywna zawodowo, ludność bierna zawodowo oraz bezrobotni (GŁĄBICKA 2005, s. 73). W Polsce istnieją dwa podstawowe zbiory informacji o rynku pracy: dane zebrane w trakcie tzw. badań aktywności ekonomicznej ludności oraz dane z urzędów pracy, które odwołują się do obowiązujących definicji prawnych. Informacje pochodzące z tych źródeł różnią się od siebie, ponieważ autorzy posługują się różnymi definicjami (CZARNY, RAPACKI 2002, s. 444 – 445).

Jak pisze Sarzyńska (2007, s. 63) sytuacja bezrobocia i przedłużającego się czasu pozostawania bez pracy wbrew własnej woli, jest dla człowieka bardzo trudnym okresem. Rodzi szereg problemów natury ekonomicznej, prawnej, społecznej i psychologicznej, zarówno w skali ogólnospołecznej, jak i indywidualnej. Szczególnie dotkliwie bezrobocie odczuwane jest przez osoby długotrwale pozostające bez pracy, nieposiadające prawa do zasiłku, dla których praca była wysoko cenioną wartością, a także osoby młode, które u progu kariery zawodowej nie mają szansy na znalezienie zatrudnienia. Problematyka pomocy osobom bezrobotnym jest często podejmowana przez specjalistów z zakresu psychologii, pedagogiki, socjologii czy ekonomii.

Bezrobocie jest problemem, którym nauka zajmuje się od chwili jego pojawienia i to we wszystkich jego aspektach (CZAPLICKA-KOZŁOWSKA 2008, s. 7). Zjawisko bezrobocia waży losy miliony Polaków i wpływa na rozwój ekonomiczny i społeczny gmin, powiatów, województw i państwa. Bezrobocie w Polsce stało się trwałym, a zarazem negatywnym elementem przemian ustrojowych. Budzi ono zrozumiałe zainteresowanie przedstawicieli nauki i praktyki. Ranga tego problemu wynika z ekonomicznego, społecznego i politycznego znaczenia tego zjawiska.

Bezrobocie jest zjawiskiem powszechnym i wywołuje uciążliwe skutki społeczne. Dotyczą one wpływu bezrobocia na stan psychiczny i zdrowie osób, kontakty społeczne z otoczeniem, funkcjonowanie rodziny i rozwój patologii społecznych. W gospodarce rynkowej nie ma prawnego przymusu pracy, każda osoba zainteresowana pracą może swobodnie ją podejmować i zmieniać.

Ludzie nie posiadają pracy z różnych powodów. W zależności od tych powodów wyróżnia się wiele odmian bezrobocia (CZARNY, RAPACKI 2002, s. 454). W nauce

wyróżnia się kilka typów bezrobocia. Są to bezrobocie: strukturalne, koniunkturalne, techniczne, frykcyjne i sezonowe (BAJAN 2005, s. 316).

Redukcja bezrobocia wymaga w tej sytuacji zwiększenia zasobów odpowiednich czynników produkcji. Ze względu na istotną rolę kapitału i kwalifikacji we współczesnych procesach gospodarczych, Hudson dzieli bezrobocie związane z niedostateczną podażą na bezrobocie wynikające z niedostatecznego kapitału oraz niedostatecznych kwalifikacji (HUDSON, 1988, s. 53; KWIATKOWSKI 2006, s. 58 – 59). Podejście to wydaje się dosyć interesujące, zwłaszcza z punktu widzenia interpretacji bezrobocia w polskiej transformującej się gospodarce, w której niedobory nowoczesnego kapitału rzeczowego i niektórych rodzajów wysoce wykwalifikowanej siły roboczej, zdolnych do wytwarzania konkurencyjnych produktów w otoczeniu międzynarodowym, stanowią istotną barierę redukcji bezrobocia.

Zasadniczo każda skala bezrobocia niesie za sobą określone konsekwencje. Mają one przede wszystkim wymiar ekonomiczny, społeczny, polityczny i prawny. Konsekwencje bezrobocia zahaczają o wszystkie aspekty życia, sytuację materialną rodzin, ich kondycję psychiczną i zdrowotną, postawę moralno – etyczną, a także obyczajową.

Bezrobocie pozbawia ludzi możliwości uzyskania w godny sposób środków utrzymania rodziny oraz staje się niekiedy źródłem wielu tragedii osobistych i nieszczęść w życiu rodzinnym. Długotrwałe bezrobocie może prowadzić do ukształtowania się poczucia bezradności i uzależnienia od pomocy społecznej i charytatywnej. W skali społecznej zbyt wielkie bezrobocie stanowi nie tylko źródło napięć społecznych, ale i groźbę powstania dziedzicznej klasy ubogich bezrobotnych klientów opieki społecznej.

Biorąc pod uwagę dane z urzędów pracy osobami pracującymi oraz bezrobotnymi zarejestrowanymi były osoby spełniające kryterium ustawy z 14 grudnia 1994 r. o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu¹. Najważniejszą grupę pracujących stanowili „zatrudnieni”. Zatrudnioną była osoba, która pracowała na podstawie stosunku pracy, stosunku służbowego oraz umowy o pracę nakładczą lub inną pracę zarobkową. Bezrobotnym był ktoś nie zatrudniony i nie wykonujący innej pracy zarobkowej, zdolny i gotowy do podjęcia zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy, nie uczący się w szkole w systemie dziennym, zarejestrowanym we właściwym dla miejsca zameldowania rejonowym urzędzie pracy.

---

¹ Rocznik Statystyczny RP 2000, GUS, Warszawa 2000, s. XXXVI, 127

Wspieranie społeczeństwa w zakresie realizacji rozwoju zawodowego oraz realizacji kariery zawodowej stanowi jedno z najtrudniejszych i najważniejszych zadań. Praca zawodowa wywiera znaczący wpływ na ludzi nie tylko w samym środowisku pracy. W ich rozwiązywanie jest zaangażowane państwo, organy samorządowe, organizacje pozarządowe oraz indywidualne osoby. Aktywność zawodowa nie występuje niezależnie, lecz jest ściśle związana z innymi postaciami aktywności człowieka.

Przemiany cywilizacyjne i kulturowe sprawiają, że nieprzerwana edukacja towarzysząca współczesnemu człowiekowi w trakcie całego jego życia warunkuje jego pomyślność we wszystkich dziedzinach, a w szczególności w pracy zawodowej. Szkolnictwo nadal jest ważne i niezbędne do tego, aby prawidłowo kształtować losy człowieka we współczesnej cywilizacji. Nie wystarcza jednak człowiekowi do samostereowności całego życia. W kolejnych fazach biografii edukacja będzie się pojawiać w różnych zakresach i postaciach. W związku z tym na ścieżce edukacyjnej współczesnego człowieka, niezależnie od jego pozycji społecznej i zawodowej, doświadczeń i wieku-występują liczne i trudne do przewidzenia bodźce edukacyjne generowane przez niezliczone podmioty o różnym charakterze. Rozwój zawodowy jest konsekwencją wszelkiej ludzkiej aktywności, przede wszystkim zawodowej. Pierwszymi formami przeciwdziałania bezrobociu, stosowanymi w XX w., były wprowadzone w Wielkiej Brytanii w 1911 r. publiczne pośrednictwo pracy i obowiązkowe ubezpieczenie od bezrobocia (MLONEK 2001, s. 105). Powołana w 1919 r. Międzynarodowa Organizacja Pracy w konwencji poświęconej bezrobociu zaleciła innym państwom tworzenie pośrednictwa pracy i systemów obowiązkowego ubezpieczenia (KABAJ 2004, s. 13).

Pierwsze programy przeciwdziałania bezrobociu miały charakter robót publicznych. Mimo, iż od początku wyzwały one krytykę, w czasach wielkiego kryzysu, po załamaniu się systemu powszechnych ubezpieczeń od bezrobocia, można było zauważyć tendencję do zwiększania wydatków na tą formę aktywizacji zatrudnienia (ORGANIŚCIAK-KRZYKOWSKA 2005, s. 249).

Bezrobocie jest jednym z głównych problemów współczesnych państw, zarówno tych wysoko uprzemysłowionych jak i tych, które wchodzą na drogę gospodarki rynkowej. Jest wyzwaniem, przed którym stają ekonomiści, politycy, pracownicy i pracodawcy.

Wyróżnia się dwie grupy metod ograniczania bezrobocia, tj. pasywne i aktywne (TELEP, ĆWIK 2008 s. 61). Do pasywnych zalicza się te, które pełnią cele osłonowe, natomiast formy aktywne zmierzają do łagodzenia skutków bezrobocia poprzez czasową

aktywizację bezrobotnych oraz zwiększają szansę uzyskania pracy. Metody pasywne stosowane do ograniczenia bezrobocia są nie tylko kosztowne, ale i mało skuteczne.

Metody aktywne są związane nie tylko z bezpośrednim tworzeniem miejsc pracy, ale mają doprowadzić do obsadzenia ich pracownikami, którzy potrafią sprostać wymogom stawianym na stanowiskach pracy, przyczyniają się w ten sposób do wzrostu wydajności pracy, a tym samym stwarzają szanse zatrudnienia.

Głównym warunkiem aktywizacji bezrobotnych jest dostateczna liczba ofert pracy. Aktywizacja zawodowa długotrwale bezrobotnych jest sprawą niezwykle złożoną, wielowarstwową i wieloaspektową (KABAJ 2004, s. 177, 183). Z doświadczeń wielu krajów wiadomo, że są to działania niezwykle pracochłonne, jednakże opłacalne z punktu widzenia społecznego i ekonomicznego.

Jak pisze Wołk (2006, s. 156) ograniczanie oraz zapobieganie bezrobociu przyjmuje wiele form. Należy przypuszczać, że wraz ze specjalizowaniem się służb zajmujących się tym problemem pojawiają się kolejne, bardziej efektywne. Duża rola przypada też zreformowanemu systemowi edukacyjnemu, a szczególnie szkolnictwu zawodowemu i kształceniu ustawicznemu.

Można wyróżnić kilka narzędzi, które mogą w znacznym stopniu wpłynąć na aktywizację zawodową lub zmniejszyć bezrobocie. Są to: pożyczki na uruchomienie własnej działalności gospodarczej, pożyczki na tworzenie nowych miejsc pracy, dotacje na tworzenie miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych, pośrednictwo pracy, poradnictwo zawodowe, szkolenia, przekwalifikowania, aktywizacja zawodowa absolwentów, roboty publiczne, prace interwencyjne, kształcenie ustawiczne (KABAJ 2004, s. 177, 183).

Biorąc pod uwagę środki prawa pracy, mają one na celu aktywizację pracodawców-przedsiębiorców, chodzi o aktywizację, która ma swój wyraz w zatrudnianiu pracowników, to znaczy zachowaniu dotychczasowych miejsc pracy i tworzeniu nowych (LEWANDOWSKI 2002, s. 7 – 8). Zakres tych środków jest szeroki i są one zróżnicowane. Znaczna ich część ma charakter materialny. Inne, głównie o charakterze organizacyjnym, pozwalają na organizację pracy stosownie do warunków, w jakich przedsiębiorstwo funkcjonuje, a więc mają one wpływ na kondycję przedsiębiorstwa, z pozytywnym skutkiem w sferze zatrudnienia.

1.2. Rola funduszy unijnych we wspieraniu aktywności zawodowej

Zapewnienie harmonijnego i zrównoważonego rozwoju gospodarczego nie jest możliwe przy wysokim poziomie bezrobocia. Stąd też fundusze strukturalne, jak i inne

wspólnotowe instrumenty finansowe powinny przyczynić się do rozwoju zatrudnienia i zasobów ludzkich (URZYGA i in. 2007, s. 12).

Zwiększenie zatrudnienia i wzrost udziału osób aktywnych zawodowo jest jednym z głównych celów Unii Europejskiej. W czerwcu 1997 r. podpisany został Traktat Amsterdamski, który wprowadził do Traktatu Rzymskiego nowy rozdział dotyczący zatrudnienia. Są to podstawy prawne Europejskiej Strategii Zatrudnienia (*European Employment Strategy*). Zawarto tam postanowienie, że kraje członkowskie określając i realizując politykę zatrudnienia zmierzać będą do realizacji wspólnych celów określonych w Strategii Zatrudnienia. Rada Europejska zobowiązana jest, aby co roku dokonać oceny sytuacji w zatrudnieniu (na podstawie Wspólnego Raportu o Zatrudnieniu) i określić wytyczne w sprawie zatrudnienia (*Employment Guidelines*). Na podstawie tych wytycznych każdy kraj członkowski jest zobowiązany opracować Narodowy Plan Działań na Rzecz Zatrudnienia. Każdy kraj winien złożyć raz do roku raport z realizacji polityki zatrudnienia, co jest podstawą przygotowania przez Komisję Europejską kolejnego Wspólnego Raportu o Zatrudnieniu. Rada uzyskała uprawnienia do kierowania do krajów członkowskich zaleceń realizowanej przez nie polityki (ANUSZ i in. 2004, s. 98–99).

Pierwsze wytyczne w sprawie zatrudnienia przyjęte zostały podczas Szczytu Luksemburskiego w Sprawie Zatrudnienia (listopad 1997). Oparte zostały na czterech tzw. Filarach, które stanowią trzon Europejskiej Strategii Zatrudnienia. Należą do nich:

- zdolność do uzyskania zatrudnienia, które odnosi się do bezrobocia długoterminowego i zakłada przejście od pasywnych do aktywnych form walki z bezrobociem,
- przedsiębiorczość – filar, który zakłada, że warunkiem wysokiego poziomu zatrudnienia jest pobudzenie przedsiębiorczości, zwłaszcza przedsiębiorczości małej i średniej,
- zdolność adaptacyjna, w ramach której podejmowane są działania w kierunku wprowadzenia zmian w zakresie organizacji pracy,
- równość szans, która odnosi się do niedyskryminowania kobiet na rynku pracy i ułatwiania im dostępu do zawodu (URZYGA i in. 2007, s. 12).

Należy tutaj wymienić także problematykę integracji społecznej i zwiększenia szans na zatrudnienie osób niepełnosprawnych. Problem bezrobocia jest wspólną troską całej Unii Europejskiej i dotyczy w różnym zakresie wszystkich państw członkowskich. Podstawowym instrumentem walki z bezrobociem jest finansowanie działań w sferze polityki zatrudnienia przez Europejski Fundusz Społeczny.

Wsparcie działań związanych z rozwojem zasobów ludzkich oraz zatrudnieniem i aktywizacją zawodową przewidziano w ramach funduszy strukturalnych oraz programów wspólnotowych. Środki pochodzące m.in. z EFS przeznaczone są przede wszystkim na poprawę dostępności do zatrudnienia, zwiększenie inwestycji w wiedzę oraz umacnianie integracji społecznej poprzez zwalczanie dyskryminacji i ułatwienia w dostępie do rynku pracy. Ponadto realizowane są projekty wpływające na zwiększenie aktywności osób pracujących w kierunku ciągłego dostosowywania kwalifikacji zawodowych do aktualnych potrzeb rynkowych (BURNOT–MIKOSZ i in. 2007, s. 134).

Z polityką zatrudnienia wiąże się zasada równości, a więc równego traktowania kobiet i mężczyzn, co jest podstawową zasadą demokratycznego państwa prawa. Praktyka wspólnotowa w zakresie wyrównywania szans kobiet i mężczyzn opiera się na pięciu równorzędnych celach:

- równym dostępie do rynku pracy na wszystkich szczeblach;
- edukowaniu i szkoleniu, szczególnie w zakresie rozwijania umiejętności i kwalifikacji zawodowych;
- tworzeniu przedsiębiorstw oraz ich rozwoju;
- pogodzeniu pracy zawodowej z życiem rodzinnym;
- wyrównywania udziałów w procesie podejmowania decyzji (URZYGA i in. 2007, s. 12).

2. Europejski Fundusz Społeczny jako główny instrument wspierający działania podejmowane w ramach Europejskiej Strategii Zatrudnienia

2.1. EFS – geneza, zakres działania

Europejski Fundusz Społeczny EFS (ang. *European Social Found - ESF*) to główny instrument wspierający działania podejmowane w ramach Europejskiej Strategii Zatrudnienia oraz rocznych wytycznych w sprawie zatrudnienia. Realizacji Europejskiej Strategii Zatrudnienia i wytycznych służy także współfinansowana z EFS Inicjatywa Wspólnotowa EQUAL. Inicjatywa ta jest poświęcona przeciwdziałaniu dyskryminacji i nierówności na rynku pracy (ANUSZ i in. 2004, s. 98 – 99).

Europejski Fundusz Społeczny to najstarszy fundusz strukturalny. Został on powołany w 1960 r. na mocy art. 123 Traktatu Rzymskiego. Podstawowym celem EFS było wspieranie działań zmierzających do zwalczania bezrobocia oraz wspomaganie rozwoju zasobów ludzkich i społecznej integracji rynku pracy. Środki finansowe EFS sprzyjały wzrostowi poziomu zatrudnienia, równości kobiet i mężczyzn na rynku pracy, trwałemu rozwojowi oraz spójności społecznej i gospodarczej. Beneficjentami działań finansowanych przez EFS są przede wszystkim osoby bezrobotne, osoby zagrożone wykluczeniem społecznym, kadry przedsiębiorstw i młodzież (KIERZKOWSKI i in. 2005, s. 31 – 33).

Dnia 10 lutego 2004 roku Komisja Europejska opublikowała *Komunikat w sprawie nowej perspektywy finansowej*, natomiast 18 lutego 2004 roku – *Trzeci Raport nt. spójności społecznej i gospodarczej*. W raporcie tym przedstawiono propozycję funkcjonowania polityki spójności Unii Europejskiej w latach 2007 – 2013. Komisja zaproponowała, aby działania wspierane w ramach polityki spójności skupiały się na inwestowaniu w ograniczoną liczbę wspólnotowych priorytetów, stanowiących odzwierciedlenie Strategii Lizbońskiej i Göteborgskiej (MURZYN 2010, s. 75).

W Raporcie zaproponowano koncentrację działań na trzech nowych Celach, powiązanych z priorytetami Strategii Lizbońskiej:

- **Cel 1 – konwergencja** – wspieranie wzrostu i tworzenie nowych miejsc pracy w państwach i regionach najbiedniejszych oraz regionach tzw. efektu statystycznego;

- **Cel 2 – regionalna konkurencyjność i zatrudnienie** – wspieranie zmian strukturalnych w regionach niekwalifikujących się do pomocy w ramach Celu 1 ze względu na przekroczenie wskaźnika 75% PKB *per capita* UE oraz wspieranie zmian na rynku pracy;

- **Cel 3** – europejska współpraca terytorialna – wspieranie terytorialnej konkurencyjności oraz promowanie harmonijnego i zrównoważonego rozwoju terytorium Unii.

W tabeli przedstawiono cele polityki regionalnej i instrumenty ich realizacji w perspektywie finansowej 2007 – 2013.

Tabela 1

Cele polityki regionalnej i instrumenty ich realizacji w latach 2007 – 2013

Cele	Instrumenty finansowe
Konwergencja	Fundusz Spójności EFRR EFS
Konkurencyjność i zatrudnienie w regionach - na poziomie regionalnym - na poziomie ogólnokrajowym – Europejska Strategia Zatrudnienia	EFRR EFS
Europejska współpraca terytorialna	EFRR
3 Cele	3 instrumenty

Źródło: Third report on economic and social cohesion. A new partnership for cohesion –convergence, competetiveness, cooperation, luty (Komisja Europejska)

Alokację środków polityki spójności w ramach poszczególnych celów na państwa członkowskie w latach 2007 – 2013 przedstawiono w tabeli 2.

Tabela 2

Alokacja środków polityki spójności w ramach poszczególnych celów na państwa członkowskie w latach 2007 – 2013 (w mln euro, ceny bieżące)

Państwo członkowskie	Cel Konwergencja (w tym Fundusz Spójności)	Cel Regionalna konkurencyjność i zatrudnienie	Cel Europejska współpraca terytorialna
Austria	177	1027	257
Belgia	638	1425	194
Bułgaria	6 674 (2 283)	-	179
Cypr	213 (213)	399	28
Czechy	25 883 (8 819)	419	389
Dania	-	510	103
Estonia	3 404 (1 152)	-	52
Finlandia	-	1 596	120
Francja	3 191	10 257	872
Grecja	19 575 (3 697)	635	210
Hiszpania	26 180 (3 543)	8 477	559
Holandia	-	1660	247
Irlandia	-	751	151
Litwa	6 775 (2 305)	-	109
Luksemburg	-	50	15
Łotwa	4 531 (1 540)	-	90
Malta	840 (284)	-	15
Niemcy	16 079	9 409	851
Polska	66 553 (22 176)	-	731
Portugalia	20 473 (3 060)	938	99
Rumunia	19 213 (6 552)	-	455
Słowacja	10 912 (3 899)	449	227
Słowenia	4 101 (1 412)	-	104
Szwecja	-	1 626	265
Węgry	22 890 (8 642)	2 031	386
Wielka Brytania	2 912	6 979	722
Włochy	21 641	6 325	846
Suma UE-27	282 855	54 965	8 276

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Komisji Europejskiej

Fundusz w znacznej mierze wspierał działania podejmowane zgodnie z Europejską Strategią Zatrudnienia. Szczegółowy zakres działania EFS określony został w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady Nr 1784/1999 z dn. 12.07.1999 r. w sprawie EFS. Zgodnie z rozporządzeniem Fundusz współfinansował projekty usługowe (szkoleniowe, doradcze itp.), które koncentrują się w 5 podanych poniżej obszarach.

Pierwszy obszar dotyczył rozwijania i promowania aktywnej polityki rynku pracy. Była ona prowadzona przede wszystkim poprzez programy i projekty z zakresu pośrednictwa pracy oraz poradnictwa zawodowego, których celem była pomoc osobom poszukującym pracy w wyborze właściwego zajęcia. Ponadto środki EFS w omawianym zakresie mogły wspierać projekty dotyczące stażów absolwenckich w przedsiębiorstwach, szkolenia dla bezrobotnych i osób zagrożonych bezrobociem, których celem było podnoszenie ich kwalifikacji zawodowych. Elementem aktywnej polityki rynku pracy były także projekty pożyczkowe na podjęcie działalności gospodarczej przez osoby nie posiadające pracy. Działania te miały również na celu ułatwianie powrotu do pracy osobom długotrwale bezrobotnym oraz wspieranie osób powracających na rynek pracy, w tym szczególnie ludziom młodym (KIERZKOWSKI i in. 2005, s. 31 – 33; BABIAK 2006, s. 124 – 125; ANUSZ i in. 2004, s. 100 – 101).

Kolejnym obszarem działania było promowanie społecznej integracji poprzez zapewnienie równości szans w dostępie do rynku pracy, ze szczególnym uwzględnieniem osób narażonych na wykluczenie społeczne. Działania te wyróżniały się przede wszystkim ze względu na kategorię beneficjentów. Były one skierowane szczególnie do osób, które ze względu na trudną sytuację życiową nie mogły samodzielnie poradzić sobie na rynku pracy oraz nie potrafiły rozwiązać własnych problemów, korzystając długotrwale ze świadczeń pomocy społecznej. Osoby narażone na wykluczenie społeczne to osoby ubogie, niepełnosprawne, bezdomne i bezrobotne, a także mniejszości narodowe, uchodźcy, osoby mające trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego. Promocja równości szans odbywała się m.in. poprzez takie projekty jak: szkolenia, doradztwo i poradnictwo zawodowe oraz wspieranie subsydiowanego zatrudnienia (KIERZKOWSKI i in. 2005, s. 31 – 33; BABIAK i in. 2006, s. 124).

Trzecim obszarem działania była poprawa dostępu kobiet do rynku pracy. Szczególna uwaga EFS poświęcona była także kwestii równouprawnienia kobiet i mężczyzn w dostępie do rynku pracy. Wyrazem tego zainteresowania były programy promocyjne i edukacyjne inspirowane działaniami na rzecz kobiet. Działania tego typu były wdrażane głównie w tych środowiskach, w których nadal powszechny był stereotypowy

i tradycyjny podział ról społecznych (np. w środowiskach wiejskich). Działania te związane były również z możliwością rozwijania kariery zawodowej, zwiększeniem dostępu kobiet do nowych miejsc pracy, pomocą w uruchamianiu działalności gospodarczej (KIERZKOWSKI i in. 2005, s. 31 – 33; ANUSZ i in. 2004, s. 100 – 101).

Promowanie kształcenia ustawicznego to czwarty obszar działania EFS. Konieczność podniesienia jakości usług edukacyjnych oraz zwiększenia efektywności kształcenia ustawicznego (kształcenia przez całe życie) wynika ze zmieniających się warunków życia gospodarczego, które wymagają ciągłego pogłębiania wiedzy. Brak umiejętności potrzebnych do wykonywania nowych zadań jest bowiem czynnikiem, który znacznie zwiększa możliwość utraty zatrudnienia. Jednocześnie zmieniające się potrzeby społeczno – gospodarcze wymuszają zróżnicowanie oferty edukacyjnej. Wspieranie systemu edukacji ustawicznej osób dorosłych odbywać się może w szczególności poprzez współfinansowanie programów i pakietów edukacyjnych dla nauczycieli i uczniów, wspieranie kształcenia na odległość, a także z elektronicznych programów edukacyjnych oraz podwyższenia mobilności zawodowej poprzez zwiększenie dostępności do systemu edukacji, kształcenia oraz doradztwa zawodowego (KIERZKOWSKI i in. 2005, s. 31 – 33; BABIAK i in. 2006, s. 124).

Ostatnim obszarem działania było wspieranie zdolności do adaptacji (dotyczyło pracowników i pracodawców) – mając na uwadze ogólny cel w postaci walki z bezrobociem, EFS wspierał także pracodawców. Wsparcie to dotyczyło przede wszystkim modernizacji metod i organizacji pracy oraz adaptacji do nowych technologii i zmieniających się warunków rynkowych. Fundusz udzielał także wsparcia dla pracowników dążących do podniesienia swoich umiejętności do zmiany kwalifikacji zawodowych (KIERZKOWSKI i in. 2005, s. 31 – 33; ANUSZ, KOTLEWSKI 2004, s. 100; BABIAK i in. 2006, s. 125).

Wśród projektów, które mogły być wspierane w ramach wyżej wymienionych obszarów, wymienić należy przede wszystkim projekty w zakresie edukacji i kształcenia ustawicznego, projekty szkoleniowe, wspieranie zatrudnienia i samo zatrudnienia, działania wspierające współpracę pomiędzy przedsiębiorstwami a sektorem naukowo – badawczym oraz rozwój nowych form zatrudnienia.

W okresie programowania 2007 – 2013 Europejski Fundusz Społeczny miał bardziej efektywnie wspierać europejską strategię zatrudnienia i realizację celów zmodyfikowanej strategii lizbońskiej. Nowe regulacje dotyczące EFS w latach 2007 – 2013

koncentrowały się na finansowaniu wsparcia działań nastawionych na przewidywanie zmian ekonomiczno-społecznych i zarządzanie nimi (KWIATKIEWICZ 2006, s. 33). W miarę jak polska gospodarka przechodziła dalszą restrukturyzację, konieczne stało się rozwijanie umiejętności pracowników, celem uniknięcia dalszego pogłębiania się bezrobocia strukturalnego. W związku z tym systemy edukacyjne i szkoleniowe powinny zostać zreformowane, tak, by sprostały wymaganiom rynku pracy. Należy także zachęcać młodzież do ukończenia nauki, jak również wspierać dalszą edukację i kształcenie ustawiczne dorosłych. Wreszcie reformy te powinny niwelować regionalne różnice w dostępie do edukacji².

W obliczu procesów restrukturyzacyjnych zarówno pracownicy, jak i przedsiębiorstwa powinny posiadać umiejętności niezbędne w dostosowaniu się do ciągłych zmian w gospodarce. W ramach wspierania zrównoważonego rozwoju należy zachęcać starszych pracowników do pozostania na rynku pracy, co powinno być wsparte ofertą szkoleń oraz możliwością zatrudnienia.

Pracownicy administracji państwowej z kolei, jeśli mają przyczyniać się do wzrostu gospodarczego i rozwoju zatrudnienia, powinni posiadać odpowiednie kwalifikacje, w szczególności umiejętności konieczne do świadczenia lepszych usług na rzecz obywateli. Przy świadczeniu usług i kształtowaniu polityk niezbędna jest także lepsza współpraca z organizacjami działającymi w obszarze polityki społecznej i zatrudnienia.

2.2. Ocena wpływu działań EFS na rynek pracy w Polsce

Polska w okresie programowania 2007 – 2013 otrzymała najwyższe wsparcie finansowe ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego spośród wszystkich krajów członkowskich Unii Europejskiej.

Finansowany z EFS Program Operacyjny Kapitał Ludzki³ 2007 – 2013 świadczy o zaangażowaniu się Polski w inwestowanie w ludzi i ich umiejętności oraz o gotowości do podejmowania wyzwań, przed którymi obecnie staje. Położenie większego nacisku na edukację i szkolenia wydaje się być najlepszym sposobem na zwalczanie bezrobocia, wykluczenia społecznego oraz wyrównywania różnic między regionami. Udoskonalenie

---

² http://ec.europa.eu/employment_social/esf/index_pl.html (dostęp: 01.03.2016)

³ http://ec.europa.eu/employment_social/esf/index_pl.html (dostęp: 01.03.2016)

systemów edukacyjnych i szkoleniowych, reformy rynku pracy oraz wzmocnienie sektora ekonomii społecznej pozwolą osiągnąć długotrwały sukces.

Polska otrzymała w latach 2007 – 2013 największą alokację środków EFS spośród wszystkich państw członkowskich. Wieloletni Program Operacyjny – pod nazwą „Kapitał Ludzki” – służy do zarządzania tym funduszem. Obejmuje on najbardziej znane obszary EFS, takie jak zatrudnienie, wykluczenie społeczne i kwalifikacje siły roboczej, jak również zajmuje się wyzwaniami z dziedziny edukacji i szkoleń. Program Operacyjny KL będzie także wspierał dobre rządzenie, służbę zdrowia i rozwój obszarów wiejskich. Obejmuje on dziesięć priorytetów. Priorytety 1 – 5 dotyczą wzmocnienia instytucji rynku pracy, polityki społecznej, edukacji i administracji publicznej. Priorytety 6 – 10 skupiają się na osobach fizycznych oraz przedsiębiorstwach w poszczególnych regionach⁴.

Szczegółowy podział funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności w Polsce w układzie poszczególnych programów operacyjnych (po uwzględnieniu środków na dostosowanie techniczne i Krajowej Rezerwy Wykonania) na lata 2007 – 2013 przedstawiono w tabeli 3.

Tabela 3

Podział funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności w Polsce
w układzie poszczególnych programów operacyjnych na lata 2007-2013

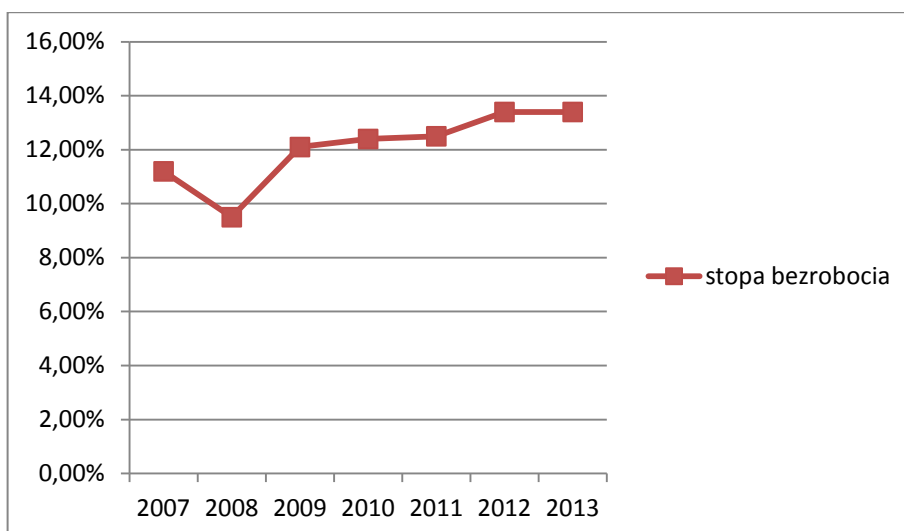
Program	Alokacja (w mld euro)	Udział % w alokacji
Program Infrastruktura i Środowisko	28,3	41,8
Program Kapitał Ludzki	10	14,7
Program Innowacyjna Gospodarka	8,7	12,7
Program Rozwój Polski Wschodniej	2,4	3,5
Program Pomoc Techniczna	0,5	0,8
Programy Europejskiej Współpracy Terytorialnej	0,7	1,1
16 programów regionalnych	17,3	25,4
Razem	67,9	100

Źródło: <https://www.funduszeuropejskie.2007-2013.gov.pl/OrganizacjaFunduszyEuropejskich/Strony/NSS.aspx> (dostęp 12.04.2016)

W roku przystąpienia Polski do Unii Europejskiej stopa bezrobocia była bardzo wysoka i wynosiła 19 %. W kolejnych latach po przystąpieniu do Wspólnoty jej poziom

⁴ http://ec.europa.eu/employment_social/esf/index_pl.html (dostęp: 01.03.2016)

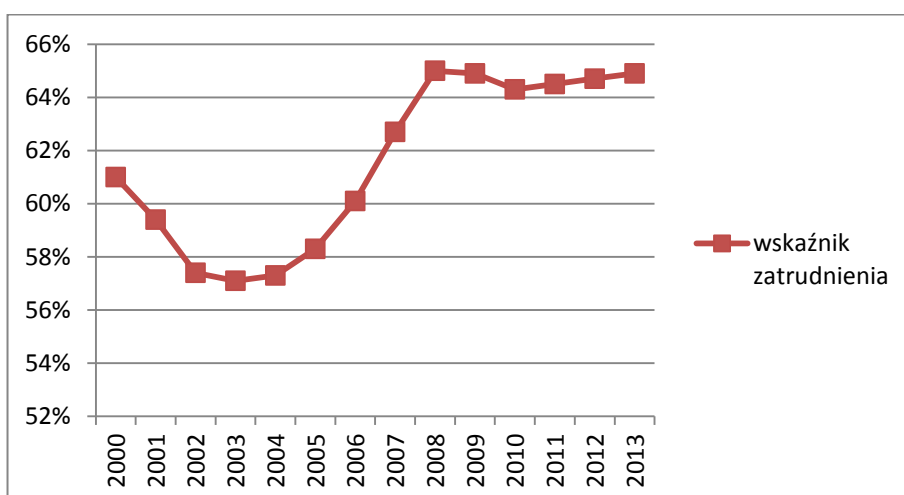
systematycznie spadał aż do roku 2008, gdzie na koniec roku odnotowano wartość 9,5 %, co oznaczało, że na przestrzeni 4 lat stopa bezrobocia zmniejszyła się o połowę. Następnie wystąpił wzrost poziomu stopy bezrobocia, co było spowodowane światowym kryzysem gospodarczym. Na rysunku 1 przedstawiono stopę bezrobocia w Polsce w latach 2007 – 2013.

Rys. 1. Stopa bezrobocia (%) w Polsce w latach 2007 – 2013

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS oraz <http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/submitViewTableAction.do> (dostęp: 05.05.2016)

Chcąc dokonać analizy zmian wskaźnika zatrudnienia na przestrzeni lat 2007 – 2013 warto zbadać także okres wcześniejszy tj. 2000 – 2006. Na rysunku 2 przedstawiono wysokość wskaźnika zatrudnienia na przestrzeni lat 2000 – 2013. Wyraźnie widać, iż w okresie 2007- 2013 jest zauważalny wzrost zatrudnienia.

Rys. 2. Wskaźnik zatrudnienia (%) w Polsce w latach 2000 – 2013

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS oraz <http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/submitViewTableAction.do> (dostęp: 05.05.2016)

Zmiany podstawowych wskaźników charakteryzujących rynek pracy są pochodną zmian zachodzących w całej gospodarce narodowej. Te z kolei są zdeterminowane oddziaływaniem podstawowych sił globalizacyjnych, w tym w szczególności zmianami zachodzącymi u głównych partnerów gospodarczych. W warunkach przeobrażeń struktury gospodarki narodowej oraz zmian struktury popytu zewnętrznego na towary i usługi wytwarzane na terenie danego kraju następują zarówno zmiany poziomu zatrudnienia, jak i zmiany w jego strukturze sektorowej.

Podsumowanie i wnioski

W pracy zostały omówione zagadnienia takie jak: rynek pracy i aktywność zawodowa w piśmiennictwie oraz scharakteryzowano Europejski Fundusz Społeczny. W części badawczej przedstawiono poziom i strukturę bezrobocia w Polsce na przestrzeni lat 2007 – 2013.

Celem badań podjętych w pracy była analiza roli środków z funduszy unijnych, na zmiany w polityce zatrudnienia w Polsce w latach 2007 – 2013.

Cel postawiony w pracy został osiągnięty. Hipoteza badawcza pracy, która brzmi: *„środki pozyskane z funduszy unijnych wpłynęły na wzrost aktywności zatrudnienia w Polsce w latach 2007 – 2013”* została pozytywnie zweryfikowana.

Absorpcja środków z Europejskiego Funduszu Społecznego w latach 2007 – 2013 przyczyniła się do wzrostu wskaźnika zatrudnienia w Polsce. Należy stwierdzić, że akcesja Polski do Unii Europejskiej przyczyniła się do ograniczenia zjawiska bezrobocia. Wskaźnik ten na przestrzeni badanych lat spadł do poziomu 9,5 % (w 2008 roku). Może to świadczyć również o tym, iż Polska dobrze poradziła sobie z zawirowaniami na światowych rynkach finansowych. Dalszą poprawę sytuacji na rynku pracy można wiązać z obecnie trwającą perspektywą finansową Unii Europejskiej 2014 – 2020. W jej ramach Polska stanie się największym beneficjentem unijnej pomocy. Przed naszym krajem stoją jednak nadal istotne zadania do realizacji. Aktywizacja osób młodych, dofinansowanie przedsiębiorców rozpoczynających działalność gospodarczą, kształcenie ustawiczne oraz poprawa dostępu kobiet do rynku pracy to ważne cele do zrealizowania.

Bibliografia

- ANUSZ J., KOTLEWSKI D. 2004. *Jak pozyskiwać środki finansowe z funduszy unijnych*. Wydawnictwo INGO Sp. z o.o., Tomaszów Mazowiecki.
- BAJAN K. 2005. *Polityka gospodarcza i społeczna. (Polska w Unii Europejskiej)*. Wydawnictwo Naukowe Wyższej Szkoły Kupieckiej, Łódź.
- CZAPLIKA-KOZŁOWSKA I. 2008. *Sytuacja społeczno-ekonomiczna i aktywizacja zawodowa bezrobotnych na obszarach wiejskich Warmii i Mazur*. Polskie Towarzystwo Ekonomiczne w Olsztynie, Olsztyn.
- GLĄBICKA K. 1998. *Polityka Społeczna Wspólnot Europejskich*. Wyższa Szkoła Pedagogiczna Towarzystwa Wiedzy Powszechnej w Warszawie, Warszawa.
- GLĄBICKA K. 2005. *Rynek pracy w jednoczącej się Europie*. Wyższa Szkoła Pedagogiczna Towarzystwa Wiedzy Powszechnej w Warszawie, Warszawa.
- KARPOWICZ E. (Red.) 2007. *Rynek pracy. Biuro Analiz Sejmowych Kancelarii Sejmu*, Biuro Analiz Sejmowych: Wydawnictwo Sejmowe Kancelarii Sejmu. Warszawa.
- KABAJ. M. 2004. *Strategie i programy przeciwdziałania bezrobociu w Unii Europejskiej i w Polsce*. Wydawnictwo Naukowe Scholar. Warszawa.
- KARGUŁOWA A. 2007. *O teorii i praktyce poradnictwa. Podręcznik akademicki*. Wydawnictwo Naukowe PWN. Warszawa.
- KAWECKA-WYRZYKOWSKA E., SYNOWIEC E. (Red.) 2004. *Polska w Unii Europejskiej. Tom II*. Wydawnictwo: Instytut Koniunktur i Cen Handlu Zagranicznego, Warszawa.
- KAWECKA-WYRZYKOWSKA E., SYNOWIEC E. (Red.) 2004. *Unia Europejska. Przygotowania Polski do członkostwa*. Wydawnictwo: Instytut Koniunktur i Cen Handlu Zagranicznego, Warszawa.
- KIERZKOWSKI T., JANKOWSKA A., KNOPIK R. 2005. *Fundusze strukturalne Unii Europejskiej*. Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa.
- KOWALSKI J. 1996. *Efektywność prac interwencyjnych i robót publicznych, [w:] Aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu w Polsce*, (Red.) Bednarski M., IPiSS, Warszawa.
- KWIATKIEWICZ A. 2006. *Ustawiczne kształcenie zawodowe w krajach Unii Europejskiej*. Oficyna Wydawnicza Szkoła Główna Handlowa w Warszawie, Warszawa.
- KWIATKOWSKI E. 2006. *Bezrobocie: podstawy teoretyczne*. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa.
- LIPIŃSKA A. (Red.) 2007. *Fundusze UE dla jednostek samorządu terytorialnego w latach 2007-2013. Część II. Procedury od A do Z. Praktyczne aspekty. Praca zbiorowa*.
- MARCINIAK J. 2004. *Rekrutacja i zatrudnienie według standardów Unii Europejskiej*. Wydawnictwo Alpha Pro sp. z o.o., Ostrołęka.

MINISTERSTWO ROZWOJU REGIONALNEGO 2006. *Polska: narodowa strategia spójności 2007-2013 wspierająca wzrost gospodarczy i zatrudnienie: wstępny projekt : dokument zaakceptowany w dniu 14 lutego 2006. r. przez Radę Ministrów.* Warszawa.

MURZYN D. 2010. *Polityka spójności Unii Europejskiej a proces zmniejszania dysproporcji w rozwoju gospodarczym Polski.* Wydawnictwo C. H. Beck. Warszawa

ORGANIŚCIAK-KRZYKOWSKA A. 2005. *Regionalne uwarunkowania bezrobocia.* Wydawnictwo UWM, Olsztyn.

ROCZNIK STATYSTYCZNY RP 2000, GUS, Warszawa 2000, s. XXXVI, 127

RYMSZA M. 2005. *Elastyczny rynek pracy i bezpieczeństwo socjalne. Flexicurity po polsku?* Instytut Spraw Publicznych, Warszawa.

SARZYŃSKA E. 2007. *Doradca zawodowy w środowisku bezrobotnych.* Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie Skłodowskiej. Lublin.

SZCZEPAŃSKA-WOSZCZYNA K. i DACKO-PIKIEWICZ Z. (RED.) 2007. *Edukacja wobec rynku pracy i integracji europejskiej.* Wyższa Szkoła Biznesu, Dąbrowa Górnicza.

TOKARSKI T. 2005. *Statystyczna analiza regionalnego zróżnicowania wydajności pracy, zatrudnienia i bezrobocia w Polsce.* Wydawnictwo Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego, Warszawa.

URZYGA J., MAGIELSKI W., BIENIAS I. 2007. *Środki unijne. Klasyfikacja, funkcjonowanie, ewidencja i rozliczanie.* Osadek Doradztwa i Doskonalenia Kadr Sp. z o.o., Gdańsk.

WOJEWÓDZKI URZĄD PRACY W OLSZTYNIE (RED.) *Strategia zatrudnienia i rozwoju zasobów ludzkich w Województwie Warmińsko-Mazurskim do 2020.* Olsztyn.

WOŁK Z. 2006. *Poradnictwo zawodowe w edukacji młodzieży.* Oficyna Wydawnicza Uniwersytetu Zielonogórskiego. Zielona Góra.

ZIOMEK A. 2006. *Produkt krajowy a bezrobocie. Badanie związku między zmianami produktu krajowego a bezrobociem w Polsce, w wybranych krajach Unii Europejskiej oraz Stanach Zjednoczonych Ameryki Północnej.* Wydawnictwo Wyższej Szkoły Bankowej. Poznań.

Źródła internetowe:

http://ec.europa.eu/employment_social/esf/index_pl.htm (dostęp: 01.03.2016)

<http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/submitViewTableAction.do> (dostęp: 05.05.2016)

<https://www.funduszeuropejskie.2007->

2013.gov.pl/OrganizacjaFunduszyEuropejskich/Strony/NSS.aspx (dostęp 12.04.2016)

Spis tabel:

Tabela 1. Cele polityki regionalnej i instrumenty ich realizacji w latach 2007 – 2013.....	14
Tabela 2. Alokacja środków polityki spójności w ramach poszczególnych celów na państwa członkowskie w latach 2007 – 2013 (w mln euro, ceny bieżące).....	15
Tabela 3. Podział funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności w Polsce w układzie poszczególnych programów operacyjnych na lata 2007-2013.....	19

Spis rysunków:

Rys. 1. Stopa bezrobocia (%) w Polsce w latach 2007 – 2013.....	20
Rys. 2. Wskaźnik zatrudnienia (%) w Polsce w latach 2000 – 2013.....	20